Þriðjudaginn 24. mars 1998.

Nr. 3/1998. **Vélstjórafélag Íslands**
(Magnús Guðlaugsson hrl.)
gegn
Landsvirkjun
(Hreinn Loftsson hrl.)

Dómsvald Félagsdóms. Frávísunarkröfu hafnað.

Úrskurður Félagsdóms.

Mál þetta var tekið til úrskurðar að loknum munnlegum málflutningi um frávísunarkröfu stefnda hinn 17. mars sl.

Málið úrskurða Eggert Óskarsson, Gylfi Knudsen, Ingibjörg Benediktsdóttir, Valgeir Pálsson og Gunnar Sæmundsson.

Stefnandi er Vélstjórafélag Íslands, kt. 690269-3419, Borgartúni 18, Reykjavík.

Stefndi er Landsvirkjun, kt. 420289-1299, Háaleitisbraut 68, Reykjavík.

Dómkröfur stefnanda:

1. Að dæmt verði að stefnda sé skylt að hækka grunnlaun vélfræðinga í þjónustu sinni í kr. 99.043 frá 1. apríl 1997.
2. Að dæmt verði að stefnda sé skylt að greiða vélfræðingum í þjónustu sinni 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða 8 klst. dagvinnutímabil.
3. Að stefnda verði gert að greiða stefnanda málskostnað fyrir Félagsdómi að skaðlausu, þ.m.t. 24,5% virðisaukaskatt af málflutningsþóknun.

Dómkröfur stefnda:

Aðallega er krafist frávísunar málsins frá Félagsdómi en til vara sýknu af öllum dómkröfum stefnanda.

Þá er krafist málskostnaðar að skaðlausu.

Stefnandi krefst þess að hafnað verði kröfu stefnda um það að málinu verði vísað frá Félagsdómi. Þá gerir hann kröfu til málskostnaðar að skaðlausu í þeim þætti málsins.

Málavextir.

Stefnandi kveður málavexti vera þá að stefnandi og stefndi gerðu kjarasamning 29. júní 1985. Samkvæmt grein 12.4. í þeim kjarasamningi skulu laun vélfræðinga hjá stefnda samræmd þeim breytingum

er verða á umsömdum launum vaktstjóra í Áburðarverksmiðju ríkisins (nú Áburðarverksmiðjan hf., lög nr. 89/1994) og Sementsverksmiðju ríkisins.

Hinn 28. apríl 1997 var gerður kjarasamningur milli stefnanda og Áburðarverksmiðjunnar h/f. Samkvæmt 2. gr. þess samnings voru laun hækkuð úr kr. 68.582 í kr. 86.883 eða um 26,687%. Launahækkun þessi er tilkomin vegna 4,7% almennrar launahækkunar en auk þess var fellt niður kaupaukakerfi, sem verið hafði í gildi í Áburðarverksmiðjunni h/f frá 1985 og laun hækkuð um 21% í staðinn. Þá var um það samið að greiddar skyldu 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða 8 klst. dagvinnutímabil.

Kaupaukakerfið, sem fellt var niður 28. apríl 1997, var tekið upp í Áburðarverksmiðju ríkisins með samkomulagi 24. maí 1985, en breytt með samkomulagi dags. 4. maí 1988 í það horf að kaupaukinn var lægstur 12% en gat hæstur orðið 20% og kom sem hundraðshluti ofan á heildarlaun. Síðar voru efri mörk kaupaukans hækkuð í 21%. Stefnandi krafðist þess ítrekað að laun vélfræðinga í þjónustu stefnda yrðu hækkuð samsvarandi, en stefndi féllst aðeins á hækkun er nam fasta hluta kaupaukans, 12%, þar sem stefndi hafnaði því alfarið að sveiflur í framleiðslu Áburðarverksmiðju ríkisins ættu að hafa áhrif á laun vélfræðinga í þjónustu hans. Þessi 12% launahækkun kom til vélfræðinga í þjónustu stefnda í tveimur áföngum. Með samkomulagi um starfsaldursbreytingar dags. 25. september 1986 og samkomulagi um 3,5% kaupauka dags. 15. september 1988. Þær kjarabætur, sem vélfræðingar hjá stefnda fengu með þessu, voru metnar jafngilda lágmarkinu 12%.

Með kjarasamningi stefnanda og Áburðarverksmiðjunnar hf., dags. 28. apríl 1997, var kaupaukakerfið fellt niður og grunnlaun vélfræðinga/vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðjunni hf. hækkuð um 21% í staðinn. Þar með hafa sveiflur í framleiðslu verksmiðjunnar ekki lengur áhrif á launin.

Eftir þá grunnlaunahækkun í Áburðarverksmiðjunni hf. gerði stefnandi kröfu á hendur stefnda, á grundvelli gr. 12.4. í kjarasamningi aðila, að stefndi hækkaði grunnlaun vélfræðinga í þjónustu sinni samsvarandi og laun vélfræðinga/vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðjunni hf. hækkuðu með samningnum 28. apríl 1997.

Gerð var krafa um 13,11% launahækkun þar sem vélfræðingar í þjónustu stefnda hafa þegar fengið 12% af hinni umsömdu 26,687%

hækkun (112 x 13,11% = 126,687). Með bréfi dags. 4. júní 1997 hafnaði stefndi þessari kröfu.

Þar sem stefndi hefur hafnað kröfum stefnanda á stefnandi ekki annarra kosta völ en að leita til dómstóla til þess að fá staðfesta skyldu stefnda til þess að samræma laun vélfræðinga í þjónustu sinni þeim breytingum, er urðu á launum vaktstjóra í Áburðarverksmiðjunni hf. hinn 1. apríl 1997.

Fyrir hækkun eru grunnlaun vélfræðinga í þjónustu stefnda kr. 87.561 sem með sömu hækkun og vélfræðingar í þjónustu Áburðarverksmiðjunnar hf. fengu verða 87.561 x 126,687/112 = 99.043. Auk þess fengu vaktstjórar í Áburðarverksmiðjunni 17,28 mínútur í yfirvinnu fyrir hverja vakt eða átta stunda dagvinnutímabil.

Ekki er í málinu ágreiningur um útreikning stefnukröfunnar.

Málsástæður og lagarök stefnanda.

Stefnandi kveðst byggja kröfur sínar á því að samkvæmt grein 12.4. í kjarasamningi stefnanda og stefnda beri stefnda að samræma laun félagsmanna stefnanda, er starfa í þjónustu stefnda, þeim breytingum er verði á umsömdum launum hjá vaktstjórum í Áburðarverksmiðju ríkisins, nú Áburðarverksmiðjunni hf. Það sé orðin venjuhelguð túlkun stefnanda og stefnda á grein 12.4. að slík samræming verði ekki gerð með öðrum hætti en að laun félagsmanna stefnanda verði hækkuð um sama hlutfall og laun vaktstjóra í Áburðarverksmiðjunni hf. hækki á hverjum tíma. Stefndi hafi, með því að neita að hækka laun vélfræðinga í þjónustu sinni til samræmis við þær launahækkanir, brotið gegn þessu ákvæði kjarasamningsins eins og aðilar hafi ávallt túlkað það.

Ákveðið samræmi/hlutfall hafi lengi verið milli grunnlauna vélfræðinga í þjónustu Áburðarverksmiðjunnar og vélfræðinga í þjónustu stefnda.

Árið 1984, er grein 12.4. kom inn í kjarasamninga aðila, voru vélfræðingar í þjónustu stefnda á 20% hærri grunnlaunum en vélfræðingar Áburðarverksmiðjunnar (kr. 24.540/kr. 20.449).

Þegar laun vaktstjóra í Áburðarverksmiðju ríkisins hækkuðu vegna hækkunar á stjórnunarálagi á launaflokk 7A, úr 20% í 32,4%, á árinu 1985 fengu vélfræðingar í þjónustu stefnda 4% grunnlaunahækkun. Frá þeim tíma voru grunnlaun vélfræðinga í þjónustu stefnda 24,8% hærri en grunnlaun vélfræðinga í þjónustu Áburðar-

verksmiðju ríkisins (1,20 x 1,04 = 1,248). Það hlutfall/samræmi hélst frá 1985 til 1995 (kr. 83.180/66.584).

Árið 1995 hafi verið samið um að hlutfallið verði 27,5% og grunnlaun vélfræðinga í þjónustu stefnda hækkuð um 2,16%. Eftir þá grunnlaunahækkun hafi hlutfallið milli launa vélfræðinga stefnda og vélfræðinga í þjónustu Áburðarverksmiðjunnar hf. verið 27,5% (1,20 x 1,04 x 1,0216), allt þar til kjarasamningurinn 28. apríl 1997 var gerður í Áburðarverksmiðjunni hf. og hlutfallinu/samræminu raskað.

Samræmi milli launa vélfræðinga í þjónustu stefnda og vélfræðinga í þjónustu Áburðarverksmiðjunnar hafi því haldist a.m.k. frá 1984 og það þrátt fyrir að laun hafi breyst a.m.k. 38 sinnum á því tímabili. Það sé vegna þess að það hafi ávallt verið skilningur beggja að grein 12.4. í kjarasamningi aðila beri að túlka þannig að allar launahækkanir í Áburðarverksmiðjunni eigi að yfirfærast beint til vélfræðinga í þjónustu stefnda.

Grein 12.4. í kjarasamningi stefnanda og stefnda eigi upphaf sitt að rekja til þess að með dómi Hæstaréttar 1971: 670 hafi verkfall vélstjóra hjá stefnda verið dæmt ólöglegt. Eftir þann dóm hafi stefndi samið um kjör vélstjóra, er starfa hjá honum, með Áburðarverksmiðju ríkisins og Sementsverksmiðju ríkisins. Sú tilhögun hafi staðið allt til 1975, en 19. júní það ár hafi stefndi gert sjálfstæðan kjarasamning við stefnanda. Í þeim samningi var ákvæði, grein 11.4., er hljóðaði svo:

„Verði breyting á samningsbundnum launum vélstjóra (vaktstjóra og aðstoðarvaktstjóra) hjá Áburðarverksmiðju ríkisins og Sementsverksmiðju ríkisins skulu laun vélstjóra í þjónustu Landsvirkjunar tekin til endurskoðunar".

Orðalagi þessa ákvæðis í kjarasamningi aðila hafi verið breytt og orðið „endurskoðunar" fellt út, enda hafi ákvæðið ekki náð tilgangi sínum þannig orðað. Í fyrsta lagi sé ákaflega óljóst hvað endurskoðun á launum þýði og í öðru lagi tryggði ákvæðið félagsmönnum stefnda ekki kjarabætur á sama hátt og verkfallsréttur hefði gert. Greinin var því samin upp á nýtt og hljóðar nú svo, grein 12.4.:

„Verði breyting á umsömdum launum vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðju ríkisins og Sementsverksmiðju ríkisins á samningstímanum skulu laun vélfræðinga hjá Landsvirkjun samræmd þeim".

Megintilgangur þessa samningsákvæðis sé sá að tryggja að vél-

fræðingar í þjónustu stefnda fái að minnsta kosti sömu launahækkanir og þeir starfsbræður þeirra, sem vinni sambærileg störf og hafa verkfallsrétt.

Stefndi hafi, eins og áður er rakið og sjáist af samanburði á grunnlaunabreytingum, ávallt viðurkennt skyldu sína til þess að hækka laun félagsmanna stefnanda í þjónustu sinni eins og laun viðmiðunarhópanna hafi hækkað. Eina hækkunin sem stefndi hafi neitað sé sá hluti kaupaukans í Áburðarverksmiðjunni hf., sem var framleiðslutengdur, þ.e. 12% – 20%. Það vandamál sé nú úr sögunni og vilji stefndi vera sjálfum sér samkvæmur beri honum að hækka laun félagsmanna stefnanda í þjónustu sinni um 13,11%, sbr. orðalag stefnanda á yfirlýsingu dags. 21. desember 1994.

Er stefndi neitaði stefnanda um umkrafða launahækkun hinn 4. júní 1997 raskaðist samræmið sem ávallt hafi verið milli launa vélfræðinga Áburðarverksmiðjunnar og stefnda. Grunnlaun í Áburðarverksmiðjunni hf. séu nú eftir kjarasamninginn í apríl 1997 kr. 86.883 en hjá stefnda kr. 87.561. Hlutfallið milli launanna (samræmið 27,5%) hefur því raskast verulega, eða úr 27,5% niður í 12,87%. Til þess að það haldist verði að hækka grunnlaun vélfræðinga í þjónustu stefnda í kr. 99.043 (87.561,00 x 1,275%/1,12 (12% hluti kaupaukans, sem kominn er)). Með því að neita þessari samræmingu/hækkun sé ljóst að stefndi sé að brjóta gegn kjarasamningi aðila, enda segir í grein 12.4.: „Verði breyting á umsömdum launum vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðju ríkisins . . . á samningstímanum skulu laun vélfræðinga hjá Landsvirkjun samræmd þeim."

Mál þetta var áður höfðað með stefnu útgefinni 16. júní 1997. Því var vísað frá Félagsdómi með úrskurði 18. september 1997, sem staðfestur var í Hæstarétti 21. október 1997. Frávísunarástæðan var sú, að Félagsdómur taldi að skilja bæri grein 12.4. í kjarasamningi aðila þannig, að breyting á umsömdum launum vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðju ríkisins (nú Áburðarverksmiðjunni hf.) á samningstímanum leiði ekki sjálfkrafa til hækkunar á launum vélfræðinga í þjónustu stefnda, heldur gefi slíkar breytingar tilefni til athugunar á því, hvort samræmi sé í launakjörum. Stefnandi hefur nú látið framkvæma samanburð á launakjörum vélfræðinga í Áburðarverksmiðju ríkisins/Áburðarverksmiðjunni hf. og hjá stefnda allt tímabilið, er grein 12.4. hefur verið í kjarasamningi aðila, þ.e. 1984-1998. Af þeim samanburði sjáist samræmi allan tímann, sem nú hafi

raskast verulega. Stefnandi hafi því bætt úr þessari vanreifun og sýni niðurstaða þessara gagna að krafa hans fyrir Félagsdómi sé réttmæt.

Málskostnaðarkröfu sína byggir stefnandi á lögum nr. 91/1991 um meðferð einkamála, einkum 130. gr. Kröfu sína um að tekið verði tillit til 24,5% virðisaukaskatts á málflutningsþóknun byggir stefnandi á lögum nr. 50/1988 og því að hann rekur ekki neina virðisaukaskattskylda starfsemi. Honum sé því nauðsynlegt vegna skaðleysissjónarmiða að fá dæmdan málskostnað úr hendi stefnda með inniföldum áhrifum 24,5% virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

Málsástæður og lagarök stefnda.

Af hálfu stefnda er áréttað að sú staðhæfing í stefnu að ekki sé í málinu „ágreiningur um útreikning stefnukröfunnar" feli ekki í sér að fallist sé á þá málsástæðu stefnanda að fyrir hendi sé „venjuhelguð túlkun" og að stefndi hafi brotið gegn ákvæði kjarasamnings „eins og aðilar hafa ávallt túlkað það". Stefndi telur að deila þessi heyri ekki undir Félagsdóm – eða dómstóla yfirleitt – heldur skuli aðilar semja um ágreiningsefnið, eins og málamiðlun hinn 3. júlí 1985 beri vitni um. Bent er á að hækkun miðað við viðmiðunarhópinn, sbr. samanburð á grunnlaunabreytingum, feli aðeins í sér fylgni en ekki sjálfkrafa hækkanir, sbr. yfirlýsingu stefnda dags. 18. desember 1997. Þá er því mótmælt að tilgangur umrædds ákvæðis hafi verið að tryggja að vélfræðingar í þjónustu stefnda fengju „að minnsta kosti" sömu launahækkanir og starfsbræður þeirra í viðmiðunarhópnum heldur hafi tilgangurinn verið að heildarlaun hópanna væru sambærileg. Skuli þá einnig tekið tillit til yfirborgana samkvæmt vinnustaðasamningum en ekki aðeins grunnlauna samkvæmt kjarasamningum.

Þá sé nauðsynlegt að víkja stuttlega að forsögu samningamála stefnda og stefnanda og því hvernig kjör félagsmanna stefnanda hjá stefnda hafi þróast frá árinu 1988 til nánari skýringa á málavöxtum.

Eftir að Hæstiréttur Íslands hafði dæmt ólögmætt verkfall vélfræðinga sem vinna hjá stefnda hafi stefndi samið við félagsmenn stefnanda ásamt Áburðarverksmiðju ríkisins og Sementsverksmiðju ríkisins. Sú tilhögun hafi staðið til ársins 1975 en þá hafi stefndi gert sjálfstæðan samning við stefnanda. Þá hafi verið sett inn í þann samning formákvæði til tryggingar á þann veg að laun vélfræðinga hjá stefnda skyldu samræmd breytingum á umsömdum launum

vaktstjóra hjá Áburðarverksmiðjunni. Með hliðsjón af því ákvæði hafi aðilar samið allt fram til þessa. Þegar Áburðarverksmiðjan hafi tekið upp bónusgreiðslur sem voru miðaðar við framleiðsluafköst um miðjan níunda áratuginn hafi stefnandi þegar farið fram á að stefndi tæki upp álíka greiðslur til vélfræðinga í sinni þjónustu. Stefndi hafi í fyrstu hafnað þessari kröfu en þegar sýnt var fram á að greiddur var lágmarksbónus óháð framleiðslu Áburðarverksmiðjunnar hafi stefndi fallist á að koma til móts við þau sjónarmið en þó ekki í formi bónuss heldur í formi breyttra starfsaldursreglna sem tryggðu vélfræðingum hjá stefnda að meðaltali 8,25% kjarabætur 1986 og tveimur árum síðar í formi 3,5% kaupauka á laun þegar fyrir lá að lágmarksbónusinn var orðinn 12%. Bónusgreiðslur hjá Áburðarverksmiðjunni frá 1988 sveifluðust frá 12% og upp í 21% til að byrja með en hafi undanfarin ár verið við 21% hámarkið þar til þær nú við síðustu samningsgerð hafi að fullu verið færðar inn í launataxta vaktstjóra verksmiðjunnar. Þannig megi álykta að bónusgreiðslur Áburðarverksmiðjunnar hafi þróast frá að vera upphaflega framleiðslubónus að hluta yfir í að vera hrein yfirborgun.

Í framhaldi af þessu sé rétt að rekja þróun kjaramála vélfræðinga í þjónustu stefnda frá því að gengið hafi verið frá samkomulagi við stefnanda um 3,5% kaupauka á árinu 1988. Á þessu tímabili hafi verið samið um breytta vinnutilhögun við allar aflstöðvar stefnda og hafi sólarhringsvaktir þar með verið endanlega felldar niður þar sem þær voru ennþá fyrir hendi. Þessi vinnutilhögun sé vaktavinna að því leyti að unnið sé að degi til alla daga ársins, helgidaga jafnt sem aðra, en starfsmenn sinni bakvöktum utan daglegs vinnutíma. Þá beri þess að geta að á öllum aflstöðvum nema við Hrauneyjafoss vinna starfsmenn að hluta til á venjulegu dagvinnutímabili án bakvaktaskyldu. Í samningagerð þessari hafi verið samið við starfsmenn um yfirborganir í formi hærra vaktaálags og bakvaktaálags auk þess sem þeir starfsmenn sem búsettir séu við aflstöðvarnar njóti ýmissa hlunninda sem metin séu til tekna svo sem húsnæðishlunninda. Það er og tekið fram að við aflstöðvar fyrirtækisins starfi nær allir þeir vélfræðingar sem fái greidd laun samkvæmt kjarasamningum stefnda og stefnanda.

Að því er varðar lagarök er vísað almennt í 69. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur.

Frávísunarkrafa.
Litis pendens.

Frávísunarkrafa stefnda er í fyrsta lagi byggð á 4. mgr. 94. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála um litis pendens áhrif málsóknar. Kröfur stefnanda í félagsdómsmáli þessu séu þegar til meðferðar fyrir Hæstarétti Íslands, þar sem fram kemur að hæstaréttarmálið nr. 161/1997: Arngrímur Jónsson gegn Landsvirkjun hafi verið þingfest í Hæstarétti hinn 26. maí 1997. Samkvæmt málaskrá Hæstaréttar verði málið flutt hinn 24. mars n.k. Skv. 1. ml. 4. mgr. 94. gr. eml. „verður dóms ekki krafist um þær kröfur sem eru gerðar í því í öðru máli". Samkvæmt fortakslausu ákvæði 2. ml. 4. mgr. 94. gr. eml. skuli vísa kröfu frá dómi ef dóms sé krafist þannig um kröfu í öðru máli. Ákvæðið sé byggt á þeim efnisrökum að ekki samrýmist meginreglum réttarfars að tveir – eftir atvikum hliðsettir – dómstólar geti kveðið upp efnislegan fullnaðardóm um sömu kröfur byggðar á sömu atvikum, málsástæðum og lagarökum enda sé ekkert því til fyrirstöðu að annar dómstóll komist að gagnstæðri niðurstöðu miðað við dóm hins. Félagsdómur kveður eins og Hæstiréttur upp endanlega dóma um efni máls, sbr. 67. gr. laga nr. 80/1938. Beri því að vísa félagsdómsmáli þessu frá dómi enda sé það þingfest hinn 3. febrúar 1998 – eftir þingfestingu hæstaréttarmálsins hinn 26. maí 1997.

Aðallega er byggt á því að dómkröfur stefnanda, Vélstjórafélags Íslands, samkvæmt lögákveðnu málsóknarumboði skv. 1. mgr. 45. gr. laga nr. 80/1938 vegna ótiltekinna félagsmanna sinna í þjónustu stefnda í félagsdómsmáli þessu – um viðurkenningu á skyldu stefnda til að hækka grunnlaun þeirra félagsmanna og greiða þeim tilgreinda yfirvinnu, sbr. 1. og 2. tl. í dómkröfum í stefnu –, séu þær sömu og höfuðdómkrafa áfrýjanda í ofangreindu hæstaréttarmáli. Þá sé stefnandi í héraði og áfrýjandi í hæstaréttarmálinu, Arngrímur Jónsson, félagsmaður stefnanda og þar með í raun annar aðili félagsdómsmálsins, sbr. 2. ml. 1. mgr. 45. gr. laga nr. 80/1938, enda varða dómkröfurnar í félagsdómsmálinu félagsmennina beinlínis en ekki stéttarfélagið sem slíkt. Varnaraðili sé í báðum tilvikum sá sami, Landsvirkjun.

Ef ekki verði fallist á að dómkröfur stefnanda í félagsdómsmálinu séu þær sömu og höfuðdómkrafa áfrýjanda í hæstaréttarmálinu er til vara byggt á því að kröfur stefnanda í félagsdómsmálinu feli í sér kröfur áfrýjanda í hæstaréttarmálinu – og öfugt – enda séu hvorar

tveggja byggðar á sömu atvikum, málsástæðum og lagarökum, eins og sjá megi af samanburði stefnu í þessu máli við héraðsdóm og áfrýjunarstefnu í áðurgreindu máli. Slíkt sé andstætt meginreglum réttarfars og leiði einnig til frávísunar samkvæmt meginreglu 4. mgr. 94. gr. eml. Um það atriði að líta skuli til raunverulegs ágreiningsefnis aðila dómsmáls er vísað til dóms Hæstaréttar í H-1996:539 þar sem frávísun frá héraðsdómi var byggð á því að viðurkenningardómur um kröfu í því máli „myndi ekki leiða til þess, að efnisleg úrlausn fengist um álitaefni það, sem málsaðilar í reynd deila um." Hér háttar hins vegar svo til að tvær efnislegar – og allt eins ósamrýmanlegar – úrlausnir fengjust um „um álitaefni það, sem málsaðilar í reynd deila um". Myndi efnisleg úrlausn Félagsdóms um viðurkenningarkröfur stefnanda í máli þessu fyrirfram draga úr þýðingu væntanlegs hæstaréttardóms í ofangreindu máli.

Valdþurrð Félagsdóms.

Frávísunarkrafa stefnda byggist í öðru lagi á því að Félagsdómur sé ekki bær til úrlausnar í málinu nema sem gerðardómur skv. 3. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 og þá með formlegu samþykki 3ja dómenda Félagsdóms sem ekki liggi fyrir í máli þessu.

Aðallega sé byggt á því að mál sem þetta eigi almennt ekki undir Félagsdóm samkvæmt 2. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 enda varði málið hvorki brot á vinnusamningi (les: kjarasamningi) né ágreining um skilning á kjarasamningi eða gildi hans. Ágreiningslaust sé að enginn kjarasamningur sé í gildi milli aðila málsins og í eðli sínu sé því um hagsmunaágreining að ræða en ekki réttarágreining sem heyri undir Félagsdóm sem vinnumarkaðsdómstól. Dómstólum sé ófært að kveða upp úr um hagsmunaágreining aðila, þ.e. hver laun skulu vera. Réttarágreiningur um hver laun séu heyri hins vegar undir dómstóla. Hagsmunaágreining milli samningsaðila á vinnumarkaði beri samkvæmt áratugavenju og fræðikenningum í vinnumarkaðsrétti að leysa með samningaviðræðum aðila, eftir atvikum með atbeina sáttasemjara ef til eiginlegrar vinnudeilu komi.

Ef ekki verði fallist á að um hagsmunaágreining sé að ræða er til vara vísað til þess að í þessu tilviki hátti svo til að raunverulegur (réttar)ágreiningur aðila heyri undir almenna dómstóla eins og viðurkennt sé með málsókn í H.1996:539. Ekki verði komist hjá res judicata áhrifum dóms Hæstaréttar sem í H.1996:2416 hafi vísað málinu til héraðsdóms og þar með hafnað þeim skilningi héraðs-

dómara, „að það falli undir verksvið Félagsdóms að veita efnisúrlausn um slíkan ágreining, sbr. 2. tl. 44. gr. og 47. gr. laga nr. 80/1938, [. . .]". Sami efniságreiningur geti ekki heyrt undir tvo dómstóla en í hæstaréttardóminum segir: „Héraðsdómi er rétt að meta öll atriði, sem varða þessa launakröfu, og skýra að því leyti ákvæði umræddra kjarasamninga." Sé sýknudómur héraðsdóms nú til endurskoðunar hjá Hæstarétti sjálfum eins og fram er komið.

Rökstuðningur stefnanda gegn frávísunarkröfu stefnda.

Stefnandi byggir á því í þessum þætti málsins að málið varði ágreining um túlkun á gr. 12.4. í síðast gildandi kjarasamningi aðila, sem gildi áfram milli þeirra þar til nýr samningur hafi verið undirritaður. Sé því um réttarágreining að ræða. Mál þetta og einkamál Arngríms Jónssonar gegn stefnda, sem er launamál, geti ekki haft litis pendens áhrif hvort gagnvart öðru, enda séu ekki gerðar sömu kröfur í þeim málum, sbr. 4. mgr. 94. gr. laga nr. 91/1991. Stefndi hafi og ekki heldur haft þá málsástæðu uppi við málsmeðferð fyrir Félagsdómi 1997. Þá andmælir stefnandi því að H.1996:2416 geti haft res judicata áhrif á þetta mál og bendir m.a. á að sömu málsástæður og lagarök sé unnt að hafa uppi í fleiri málum samtímis.

Niðurstaða.

Mál þetta var upphaflega höfðað með stefnu útgefinni 16. júní 1997. Því var vísað frá Félagsdómi með úrskurði 18. september 1997 vegna vanreifunar. Sá úrskurður var staðfestur með dómi Hæstaréttar uppkveðnum 21. október 1997. Málið var svo höfðað á ný með stefnu útgefinni 28. janúar 1998.

Málið, Arngrímur Jónsson gegn Landsvirkjun, var höfðað fyrir Héraðsdómi Reykjavíkur með stefnu birtri 16. október 1995. Stefndi var sýknaður með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur uppkveðnum 29. janúar 1997. Dóminum var áfrýjað til Hæstaréttar og málið þingfest þar 26. maí s.á.

Stefndi byggir frávísunarkröfu sína aðallega á því að kröfur stefnanda í máli þessu séu þegar til meðferðar fyrir Hæstarétti í greindu einkamáli. Ákvæði 4. mgr. 94. gr. laga nr. 91/1991 um litis pendens áhrif málsóknar leiði til þess að dóms verði ekki krafist um þær kröfur fyrir Félagsdómi. Á þetta verður ekki fallist. Mál þessi eru ekki milli sömu aðila og ekki er um sömu dómkröfur að ræða. Annars vegar er um að ræða mál sem höfðað er fyrir Félagsdómi af stéttarfélagi á grundvelli 2. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 um

stéttarfélög og vinnudeilur, en hins vegar launakröfu einstaklings sem rekið er fyrir almennum dómstólum. Sá málarekstur takmarkar ekki rétt og skyldu Félagsdóms til að skýra ákvæði kjarasamnings þótt í einkamálinu kunni að reyna á skýringu sama samningsákvæðis.

Mál þetta varðar ágreining um skilning á gr. 12.4. í kjarasamningi aðila frá 29. júní 1995, sem gilda átti til ársloka 1996. Nýr kjarasamningur hefur ekki verið gerður.

Þegar svo stendur á heyrir undir Félagsdóm að dæma þar um samkvæmt 2. tl. 1. mgr. 44. gr. laga nr. 80/1938 um stéttarfélög og vinnudeilur.

Þá verður ekki á það fallist að dómur Hæstaréttar í málinu nr. 315/1996: Arngrímur Jónsson gegn Landsvirkjun, sem upp var kveðinn 27. ágúst 1996, hafi res judicata áhrif á mál þetta, svo sem stefndi heldur fram.

Samkvæmt framansögðu er hafnað kröfu stefnda um frávísun málsins.

Stefndi skal greiða stefnanda í málskostnað í þessum þætti málsins sem ákveðst kr. 80.000.

Úrskurðarorð:

Frávísunarkröfu stefnda er hafnað.

Stefndi, Landsvirkjun, greiði stefnanda, Vélstjórafélagi Íslands, kr. 80.000 í málskostnað.